

Raahe, Kalajoki, Ylivieska ja Nivala -työllisyysalueen perustaminen

Kaupunginhallitus 02.10.2023 § 259
843/14.07.00/2023

Valmistelija kaupunginjohtaja Maria Sorvisto

Hallituksen esityksen (207/2022) mukaan julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirretään kunnille 1.1.2025. Eduskunnassa 1.3.2023 hyväksytyn lakiesityksen mukaan kunnat voivat järjestää palvelut 1.1.2025 alkaen itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä kuntayhtymälle tai kunnalle (Kuntalaki 8§). Kunnat, joiden työvoiman määrä ylittää 20 000 henkilöä, voivat järjestää palvelut itse. Mikäli kunnan työvoiman määrä alittaa 20 000 henkilöä, kunnan tulee perustaa yhden tai useamman kunnan sisältävä työllisyysalue. Työllisyysalueen tulee olla maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäyntialueen kannalta toimiva alue sekä siihen tulee lähtökohtaisesti sisällyttää alueen keskuskaupunki (HE 207/2022 12 §). Työllisyysalueeseen kuuluvien kuntien tulee sopia työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien järjestämisestä kuntalain (410/2015) tarkoittamassa lakisääteisessä yhteistoiminnassa.

Kuntien on toimitettava työvoimapalveluiden järjestämisvastuuta koskevat ilmoitukset työ- ja elinkeinoministeriöön viimeistään 31.10.2023. Näitä ilmoituksia ovat kuntien sopimus yhteisestä toimielimestä (Raahe, Kalajoki, Ylivieska ja Nivala -työllisyysalueen yhteistoimintasopimus), suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämisestä (järjestämissuunnitelma) sekä ilmoitus, jos ei halua vastaanottaa toimitiloja. Jos ilmoitusta ei toimiteta määräaikaan mennessä, työ- ja elinkeinoministeriö käynnistää menettelyn työllisyysalueiden muodostamiseksi valtioneuvoston päätöksellä.

Toimitettavien ilmoitusten on oltava kunnan toimivaltaisten elinten hyväksymiä. Aikataulusyistä niiltä ei edellytetä lainvoimaisuutta.

Pohjois-Pohjanmaan eteläosassa työllisyysaluetta on valmisteltu Raahen, Ylivieskan ja Kalajoen kaupunkien johdolla. Ylivieskan kaupunginvaltuusto on hyväksynyt näiden kuntien välisen aiesopimuksen työllisyysalueen perustamisesta 19.6.2023 § 37 kokouksessaan. Työllisyysalueeseen mukaan kutsutut kunnat ovat kokoontuneet Raahessa 31.8.2023 ja tuossa vaiheessa mikään 17 koolle kutsutusta kunnasta ei ilmoittanut kieltäytyvänsä yhteistyöstä.

Hyväksytyssä aiesopimuksessa on sovittu, että työllisyysalueen vastuukuntana toimii Raahe. Tarkoituksena on, että kaikki muodostettavan työllisyysalueen kaupungit ja kunnat tekevät yhtäpitävän päätöksen sopimuksen hyväksymisestä lokakuun loppuun 2023 mennessä.

Hallinto:

Aiesopimuksen solmineiden kaupunkien viranhaltijoista koostuva työryhmä on käynyt neuvotteluja yhteistoimintasopimuksen sisällöstä. Vastuukuntamallissa muodostetaan yhteinen toimielin (työllisyyslautakunta) ja jonka tehtävänä on:

- sopia työvoimaviranomaiselle kuuluvan toimivallan siirtämisestä sopimuksessa mainitulle toiselle osapuolelle kuntalain 54 §:n mukaisesti.
- valvoa, että työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädetyt tehtävät tulevat hoidetuksi asianmukaisesti ja vaikuttavasti

- seurata, ohjata ja valvoa toimintaa valtakunnallisten sekä työllisyysalueelle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi
- valvoa, että toimintaa johdetaan tarkoituksenmukaisesti, tehokkaasti ja taloudellisesti
- seurata toiminnan tuloksellisuutta ja talousarvion toteutumista
- päättää ja vahvistaa viranomaisasiakkailta perittävät maksut

Työllisyyslautakunnassa on 10 jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenistä ja varajäsenistä kaksi (2) valitaan Raahesta, kaksi (2) Kalajoelta, kaksi (2) Ylivieskasta, kaksi (2) Nivalasta. Lisäksi valitaan kaksi (2) jäsentä muista työllisyysalueeseen kuuluvista kunnista kiertävästi siten, että heidän toimikautensa valtuustokaudella on kaksi vuotta. Varajäsen edustaa eri kuntaa kuin varsinainen jäsen ja myös varajäsenen toimikausi on kaksi vuotta. Yhteinen toimielin noudattaa Raahen kaupungin hallintosääntöä. Puheenjohtajana toimii Ylivieskan kaupungin edustaja, ensimmäisenä varapuheenjohtajana Kalajoen, toisena varapuheenjohtajana Raahen ja kolmantena varapuheenjohtajana Nivalan kaupungin edustaja.

Tämän lisäksi perustetaan työllisyydenhoidon neuvottelukunta, jossa kaikilla kunnilla on edustus. Neuvottelukunta kokoontuu vähintään kaksi (2) kertaa vuodessa keskittyen talousarvio- ja tilinpäätösasioihin. Lisäksi perustetaan omistajaohjausryhmä, jonka jäseniä ovat Raahen, Kalajoen, Ylivieskan ja Nivalan kuntajohtajat sekä yksi (1) jäsen kiertävästi sopijakunnista.

Muodostettavalle työllisyysalueelle perustetaan neljä palvelualueita, joihin työllisyysalueen kunnat kuuluvat seuraavan jaon mukaisesti.

Vastuukunta Raahe:	Raahe, Pyhäjoki, Siikajoki
Keskuskaupunki Kalajoki:	Kalajoki, Merijärvi, Alavieska
Keskuskaupunki Ylivieska:	Ylivieska, Oulainen, Sievi, Haapavesi, Siikalatva, Pyhäntä
Keskuskaupunki Nivala:	Nivala, Haapajärvi, Kärsämäki, Pyhäjärvi, Reisjärvi

Kullakin palvelualueella päätetään vuoropuhelun järjestämisen muodosta. Keskitetystä resurssista ja sen jakamisesta sovitaan vastuukunnan ja keskuskaupunkien välillä erillisellä sopimuksella.

Rahoitus:

Jokainen jäsenkunta vastaa tehtäviensä rahoituksesta, vaikka järjestämistä vastuu olisi siirretty toiselle kaupungille. Kunnat saavat työvoimapalvelujen toteuttamiseen valtionosuutta sen mukaan, kuinka paljon niissä on työikäistä väestöä, työttömiä työnhakijoita sekä vieraskielisiä henkilöitä. Valtionosuus on yleiskatteellista, jolloin kunnat voivat käyttää sen harkintansa mukaan tai osoittaa myös enemmän määrärahoja työllisyyspalveluihin, mitä ne saavat valtionosuutta. Työllisyysalueen toimintamenot jaetaan kunnille liitteenä olevan sopimuksen kohdan 7 periaatteiden mukaan.

Sopimukseen on kirjattu mm. seuraavaa. Ensimmäisen ja toisen vuoden aikana käyttötalouden toteutuneet kustannukset jaetaan sopijakunnille seuraavin kustannustenjaon periaattein/ jakoperustein:

- 1) Kustannuksista 50 prosenttia jaetaan sopijakuntien 18-64 -vuotiaiden asukasmäärän (työikäiset) suhteessa. Lukuna käytetään talousarviovuotta edeltävän vuoden lopun (31.12.) työikäisten lukua.
- 2) Kustannuksista 50 prosenttia jaetaan sopijakunnittain työttömien (laaja käsite) määrän suhteessa. Suhdeluku lasketaan talousarviovuoden kuukausien keskiarvona.

Näin toimitaan kaikkien muiden kustannusten osalta, paitsi niiden kustannusten, jotka on mahdollista kohdentaa aiheuttamisperiaatteella sopijakuntakohtaisesti. Näiden kustannusten poikkeavista jakoperusteista sovitaan erikseen sopijakuntien kesken.

Kahden vuoden (vv. 2025–2026) aikana palvelut tuotteistetaan palvelupaketeiksi ja hinnoitellaan siten, että ne perustuvat läpinäkyvään ja laadukkaaseen kustannuslaskentaan.

Kolmannen vuoden (v. 2027) alusta lukien siirrytään tuotteistettuihin palvelupaketteihin perustuvaan laskutukseen siten, että työllisyysalueen keskitetyt tehtävät ja lähipalvelut laskutetaan toteutuneiden kustannusten mukaisesti.

Vastuukunta ja keskuskaupungit laskuttavat tuottamansa palvelut, niin lähi- kuin keskitetytkin palvelut.

Henkilöstö:

Työvoimapaalvelut tuotetaan pääsääntöisesti lähipalveluina työllisyysalueeseen palvelualueen toimesta tarkoituksenmukaisessa laajuudessa. Ne palvelut, joita ei tuoteta lähipalveluina, tuotetaan keskitettyinä palveluina joko keskuskaupungin, vastuukunnan tai toisen työllisyysalueen toimesta.

Valtiolta kuntiin siirtyvä henkilöstö sijoittuu työllisyysalueelle siten, että he siirtyvät suoraan työllisyysalueen palvelualueen keskuskaupungin palvelukseen työvoimaviranomaisina tekemään laissa työvoimapaalveluiden järjestämisestä (380/2023) määritettyjä tehtäviä. Osa siirtävästä henkilöstöstä keskitetään työllisyysalueelle vastuukunnan ja palvelualueen keskuskaupungin palvelukseen hoitamaan työllisyysalueen keskitettyjä tehtäviä tai palveluja.

Työllisyysalueiden muodostumisen jälkeen valtion yhteistoimintaprosessi etenee, kun selviää kuinka monelle eri työllisyysalueelle nykyinen valtion henkilöstö tulee jakaantumaan.

Muuta:

Lisäksi yhteistoimintasopimuksella sovitaan mm. valmistelun kustannusten kattamisesta, tietohallinnon, sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä ja sopimuksesta irtautumisesta.

Järjestämissuunnitelma

31.10.2023 mennessä tulevien työllisyysalueiden on lisäksi toimitettava ministeriölle kuntien valtuustojen hyväksymän suunnitelma, josta on käytävä ilmi:

- a) laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen varattavat taloudelliset ja henkilöstövoimavarat sekä niiden kohdentuminen;

- b) laissa tarkoitettujen palvelujen tuottamista ja kohdentamista koskevat ratkaisut;
- c) toimipisteiden määrä ja sijoittuminen;
- d) yhteistyötahot ja -muodot;
- e) työperäisen maahanmuuton, työvoiman ja työpaikkojen kohtaannon sekä työvoiman liikkuvuuden edistäminen;
- f) varautuminen rakennemuutostilanteisiin.

Järjestämissuunnitelmaa on työstetty aiesopimuskaupunkien työllisyys- ja elinkeinovastaavien kesken ja työssä on kuultu ja konsultoitu myös kaikkia muodostettavan työllisyysalueen kuntia.

Suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämiseksi auttaa työ- ja elinkeinoministeriötä arvioimaan työllisyysalueen edellytyksiä suoriutua järjestämisvastuuseen ja palveluiden tarjoamiseen liittyvistä velvoitteista. Suunnitelma tarkentuu ja täsmentyy valmistelun edetessä.

Järjestämissuunnitelmien pohjalta työ- ja elinkeinoministeriö tekee päätökset vuoden 2025 aloittavista työllisyysalueista. Kun Raahe-Kalajoki-Ylivieska-Nivala viereiset työllisyysalueet ovat selvillä, voidaan neuvotella niiden kanssa mahdollisesti yhteisesti toteutettavista palveluista.

Järjestämissuunnitelma on tämän hetken tilanne ja suunnitelma palvelujen järjestämisestä, ja asiat jäsentyvät ja tarkentuvat jatkovalmistelun aikana. Lopulta yhteinen toimielin, työllisyyslautakunta tulee aikanaan hyväksymään työllisyysalueen palvelustrategian.

Esittelijä	kaupunginjohtaja Maria Sorvisto
Päätösehdotus	<p>Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että:</p> <ol style="list-style-type: none">1. se hyväksyy, että Raahen kaupunki toimii Raahe-Kalajoki-Ylivieska-Nivala -työllisyysalueen vastuukuntana,2. se hyväksyy liitteen mukaisen yhteistoimintasopimuksen Alavieska, Haapajärvi, Haapavesi, Kalajoki, Kärämäki, Merijärvi, Nivala, Oulainen, Pyhäjoki, Pyhäjärvi, Pyhäntä, Reijjärvi, Sievi, Siikajoki, Siikalatva, Ylivieska ja Raahe kuntien työvoimapalvelujen järjestämisestä,3. se hyväksyy liitteen mukaisen Raahe-Kalajoki-Ylivieska-Nivala -työllisyysalueen järjestämissuunnitelman.4. se hyväksyy ilmoituksen, ettei Ylivieska/työllisyysalue vastaanota toimitiloja.
Asian käsittely	<p>Työllisyyspäällikkö Mervi Mäkihonka saapui kokoukseen asian käsittelyn ajaksi.</p> <p>Asiantuntijoina kuultiin elinvoimajohtaja Juho Niemelää ja työllisyyspäällikkö Mervi Mäkihonkaa.</p> <p>Juho Niemelä poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana.</p>
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.

Mervi Mäkihonka ja Joonas Yliluoma poistuivat kokouksesta asian käsittelyn jälkeen.

Kokouksessa pidettiin tauko klo 16.42 – 17.05.